

Bruksela, 8 listopada 2024 r.
(OR. en)

15031/24

JEUN 270
SOC 793
EMPL 543
AGRI 768
SUSTDEV 118
EDUC 403

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Zmieniające się tendencje demograficzne kształtujące możliwości młodzieży wiejskiej – <i>Deбата orientacyjna</i>

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument informacyjny sporządzony przez prezydencję, który będzie podstawą debaty orientacyjnej podczas posiedzenia Rady ds. Edukacji, Młodzieży, Kultury i Sportu w dniach 25–26 listopada 2024 r.

Zmieniające się tendencje demograficzne kształtujące możliwości młodzieży wiejskiej**Deбата orientacyjna**

Tendencje demograficzne w Unii Europejskiej są w coraz większym stopniu definiowane przez starzenie się społeczeństwa, a wiele państw członkowskich boryka się z problemem wyludniania, co skutkuje rosnącym niedoborem siły roboczej na pewnych obszarach. Zmiany te mają znaczący wpływ na nasze społeczeństwa, zarówno w obecnym, jak i w przyszłych pokoleniach, oddziałując na konkurencyjność, odporność i ogólny dobrobyt UE. Zmiany demograficzne mają również duży wpływ na spójność terytorialną, gospodarczą i społeczną, w tym na współpracę międzypokoleniową, przy czym niektóre państwa członkowskie i regiony borykają się z większymi wyzwaniami niż inne.

Regiony wiejskie w całej UE są w coraz większym stopniu narażone na te głębokie zmiany demograficzne. Chociaż wyludnienie nie ogranicza się do obszarów wiejskich, takie regiony, a w szczególności młodzież tam mieszkająca, są nieproporcjonalnie dotknięte zmianami demograficznymi. Przeciętnie obszary wiejskie mają znacznie starszą populację w porównaniu z ośrodkami miejskimi i istnieje większe prawdopodobieństwo, że staną w obliczu spadku liczby ludności. Prawdopodobieństwo zamieszkiwania na obszarze, na którym odnotowuje się spadek liczby wysoko wykwalifikowanych i młodych pracowników, jest prawie dwa razy większe w przypadku ludności wiejskiej w porównaniu z ludnością miejską¹. Ponadto regiony zmagające się ze starzeniem się społeczeństwa, niskim poziomem wykształcenia i znacznym odpływem młodych ludzi mogą znaleźć się w pułapce niedoboru talentów, co osłabia ich zdolność do budowania zrównoważonych gospodarek². W związku z tym tworzenie sprzyjających warunków, zachęcających młodych ludzi do pozostania na obszarach wiejskich, ma zasadnicze znaczenie dla ochrony i rozwoju tych regionów.

¹ Dokument roboczy służb Komisji towarzyszący komunikatowi Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich UE – W kierunku silniejszych, lepiej skomunikowanych, odpornych i zamożnych obszarów wiejskich do 2040 r.”, SWD(2021) 166 final.

² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów pt. „Wykorzystanie potencjału talentów w regionach Europy”, COM(2023) 32 final.

Młodzi ludzie nie tylko stanowią teraźniejszość i przyszłość naszych społeczeństw, lecz są niezbędnymi katalizatorami postępu. Mają innowacyjne pomysły, nowe perspektywy i dynamikę, które są niezbędne do sprostania złożonym wyzwaniom współczesnego świata. Obecność, innowacyjność i witalność młodych ludzi mogą stworzyć nowe możliwości, dobrze prosperujące środowisko lokalne i przyczynić się do poprawy wyników w tych regionach. Wiele regionów wiejskich i oddalonych w Unii Europejskiej stoi jednak przed swoistymi wyzwaniami demograficznymi, co zmniejsza wpływ i ogranicza rozwój młodych ludzi w ich lokalnym środowisku.

Spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym na obszarach wiejskich i słabiej rozwiniętych hamuje wzrost i wpływa bezpośrednio na konkurencyjność Europy, zagrażając spójności gospodarczej, terytorialnej i społecznej UE. W miarę kurczenia się siły roboczej regiony wiejskie mają coraz większe trudności z przyciągnięciem inwestycji i utrzymaniem wzrostu gospodarczego. Ponieważ młodzi ludzie wyprowadzają się z obszarów wiejskich, regiony te są pozbawiane niezbędnego kapitału ludzkiego i talentów koniecznych, aby stymulować innowacje i rozwój, co dodatkowo pogłębia już istniejące wyzwania. Komunikat Komisji Europejskiej pt. „Wykorzystanie potencjału talentów w regionach Europy” zawiera strategiczne wytyczne mające na celu odwrócenie tej tendencji poprzez przekształcenie tych regionów w dynamiczne gospodarki oparte na talentach. Kluczowe znaczenie dla tych wysiłków ma zintegrowane podejście skupione na dywersyfikacji możliwości zatrudnienia, rozwoju talentów, poprawie jakości kształcenia i szkolenia oraz uczynieniu obszarów wiejskich bardziej atrakcyjnymi miejscami do życia, uczenia się i pracy. Strategie te, wspierane przez politykę spójności i fundusze UE, mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i utrzymania konkurencyjności europejskiej gospodarki.

Należy pamiętać, że zmiany demograficzne na obszarach wiejskich nie tylko wpływają na gospodarkę, ale również mają głębokie skutki dla tkanki społecznej tych populacji. Młodzi ludzie w tych regionach mogą być bardziej narażeni na wykluczenie społeczne i izolację oraz ograniczony dostęp do kształcenia, szkoleń i możliwości zatrudnienia o wysokiej jakości, ograniczony dostęp do usług społecznych i opieki zdrowotnej, a także do ziemi; jest także bardziej prawdopodobne, że będą niedostatecznie reprezentowani w procesie decyzyjnym. Problemy te, w połączeniu z izolacją geograficzną niektórych obszarów wiejskich, mogą pogłębić wykluczenie społeczne i gospodarcze oraz osłabić zdolność społeczności do utrzymania się w perspektywie długoterminowej. Społeczności lokalne, równy dostęp do edukacji o wysokiej jakości i lokalne możliwości w szkolnictwie wyższym mogą jednak również odegrać kluczową rolę w zatrzymywaniu młodych ludzi i łagodzeniu zmian demograficznych, takich jak zjawisko drenażu mózgów. Silne więzi społeczne, włączenie społeczne, lokalne wsparcie mieszkaniowe i możliwości znaczącego uczestnictwa mogą pomóc w utrzymaniu zaangażowania młodzieży wiejskiej w regionach zamieszkania³. Do sprostania tym wyzwaniom staje się niezbędne wspieranie sprawiedliwości i współpracy międzypokoleniowej. Propagowanie współpracy i zrozumienia między młodszymi i starszymi pokoleniami pozwala budować silniejsze i bardziej odporne społeczeństwa. W strategii UE na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 oraz w europejskich celach młodzieżowych nr 3 i 6 podkreślono znaczenie wspierania integracyjnych społeczeństw i tworzenia obszarów wiejskich, na których młodzi ludzie mogą w pełni wykorzystać swój potencjał i prosperować na szczeblu lokalnym⁴. Wzmocnienie pozycji młodzieży wiejskiej ma zasadnicze znaczenie nie tylko dla indywidualnego sukcesu młodych ludzi, ale też jest kluczem do odwrócenia spadkowej tendencji demograficznej i ożywienia obszarów wiejskich. Inwestując w ich potencjał, możemy stworzyć bardziej dynamiczne, innowacyjne i zrównoważone społeczności, które będą lepiej przygotowane do sprostania przyszłym wyzwaniom.

³ Báta, O., Moxon, D. (2024). Konferencja EUYD10 na temat młodzieży w Budapeszcie (Węgry). Sprawozdanie końcowe z konferencji. Zenodo.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.13836827>

⁴ Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich zebranych w Radzie w sprawie ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży: Strategia Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2019–2027 (2018/C 456/01).

Komunikat Komisji „Zmiana demograficzna w Europie: zestaw narzędzi do działania”⁵ zawiera zestaw narzędzi politycznych dostępnych państwom członkowskim w celu zarządzania zmianami demograficznymi i ich wpływem na społeczeństwo i gospodarkę UE, w tym jej globalną konkurencyjność, przy czym jeden z jego czterech filarów skupia się na młodych ludziach. W tym celu należy dostosować politykę publiczną i wsparcie publiczne na odpowiednim szczeblu w celu wspierania i wzmacniania pozycji młodszych pokoleń w zakresie realizacji potencjału, rozwijania umiejętności, ułatwiania im dostępu do rynku pracy i do przystępnych cenowo mieszkań.

W związku z powyższym ministrowie są proszeni o refleksję na podstawie poniższych pytań przewodnich. Zwracamy się z uprzejmą prośbą o ograniczenie wystąpień do maksymalnie 3 minut.

Pytania do dyskusji:

- W jaki sposób można skutecznie zająć się tendencjami demograficznymi, które mają największy wpływ na młodzież mieszkającą na obszarach wiejskich i oddalonych?
- W jaki sposób można umożliwić młodym ludziom mieszkającym na obszarach wiejskich i oddalonych, zwłaszcza tym o mniejszych szansach, wykorzystanie ich dotychczas niezrealizowanego potencjału, by mogli odnosić sukcesy na szczeblu lokalnym?
- W jaki sposób państwa członkowskie mogą dzielić się najlepszymi praktykami na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym i wdrażać je, aby łagodzić dysproporcje regionalne oraz wyludnienie i zapobiegać opuszczaniu tych obszarów przez młodych ludzi?

⁵ EUR-Lex - 52023DC0577 - PL - EUR-Lex (europa.eu)